

Beckett: **Sanatta** arafta olma hali

Andrew Gibson, kaleme aldığı Samuel Beckett biyografisinde, İrlanda'dan başlayarak çocukluğundan ölümüne kadar Beckett'in hayatına, eserine ve düşüncesine etki eden sebepleri sorguluyor. Çalışma, Beckett'in öngörülleri eşliğinde modern dünyayı ve modern bireyi alttan alta incelemeye alıyor.

'Melankolik bir modernist ve dolayısıyla huzursuz ve aykırı bir figür' olarak tanımlanan 20'nci yüzyılın büyük oyun yazarı Samuel Beckett, bütün bilinmeme isteğine rağmen biyografi yazarlarının öznesi olmayı sürdürüyor. Nitekim biyografisini yazmak için yanına gelen ve İspanya İç Savaşı hakkındaki fikrini soran bir araştırmacıya, "Beni bildik yerlerde arama, çünkü ben oralarda bulunmam" anlamına gelen bir yanıt vermiştir. **Yazdığı ilk öyküde, "Gök hep aynı ve gök hiç aynı değil" cümlesini kuran birisi için şaşırtıcı değildir bu cevap. Zaten, Beckett'in yapmak istediği de 'sanatta arafta olma' halini yaşatmak diye özetlenebilir.**

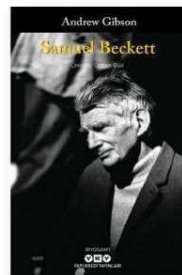
Hacimli James Knowlson ve Anthony Cronin biyografilerinin dışında, öz ve kısa bir yaşamöyküsü çatmanın peşine düşen Andrew Gibson, "thymos'tan, tanınma isteğinden arınmış, daha ziyade göze çarpmadan kendini koruma derdinde olan insan tipinin bir örneği" sayılan Beckett'i 'hayatı yazı ile tarih arasındaki küçük geçitte geçmiş' bir özne olarak görmenin peşine düşüyor. **Bu bağlamda 20'nci yüzyılı geride değil önümüzde görüyor ve Beckett'in öngörülleri eşliğinde modern dünyayı ve elbette modern bireyi alttan alta incelemeye alıyor, biyografik çalışması 'Samuel Beckett'te.** 'Dönüştürücü olay fikrinin öntüne sürekli engel yığarak tarihi taklit' etmekle özdeşleşen Beckett yazarlığının felsefesini de ısıtmayı amaçlıyor.

İrlanda'dan başlayarak çocukluğundan ölümüne kadar Beckett'in hayatına, eserine ve düşüncesine etki eden sebepleri sorgulayan Andrew Gibson, Beckett'in "Joyce gibi uygarlıkla barbarlık arasında yer aldığı varsayılan sınır çizgisinin erken yaşlarda pekâlâ farkında olduğunu ve bu çizgiyi eserlerinde kasten bulanıklaştırdığını" vurguluyor. Bu, Godot'nun hem gelebileceğine hem de hiç gelmeyebileceğine çıkar özetle. Dahası, 'varlığın acizliği dili söylenme noktasında

boğarken, sözcükleri hem nafile hem de fazlalık' kılar bu yazım biçimi. Godot'nun kahramanı Vildimir, "Yapacak bir şey yok" derken, 'insanın labirentte yanlış yola sapmış başkalarının kötü vaziyetine kayıtsız kalamayacağını varsayarak (misericordia/merhamet), sonunda caritas, yani başkalarına iyilik etmeye çıkarır olup biteni.

Saklanma kadar başarısızlığa da teşnedir Beckett. "Başarısızlığı canlandırıcı bir hava olarak derinden solur". "Yüksek, münferit bir **sanatın** kendi ışığından başka herhangi bir ışıkla aydınlatılmayacağını öne sürer". Tam böyledir. Beckett'i, Beckett'in hayatı aydınlatır. Oradan çağa akmak, onu yorumlamak kolaylaşır. İrlandalı bir yazardan Fransız bir yazara, sonra da evrensel bir yazar olmaya evrilen Beckett, 'tarihte kritik bir şeyler yaşandığının kabulünü' eserlerine yansıtmaya çalışır. Onunla birlikte bir şey geçip gitmiştir ama geçip gidenin yıkımı büyüktür. 'Görkemli bir siyasi vaade' (demokrasi) bağlı görünen 20. yüzyıl, Fukayama'nın teziyle kendisini taçlandırma sarhoşluğuna kapılsa da bugün 2018'de hava değişmiş, 20. yüzyıl arkamızda kalmayıp bütün karmaşasıyla öntümüze yığılmıştır.

Eserleriyle 'hayatın ne olabileceğine dair anlayışımızı değiştiren, seküler inayet, vesile, tecrübe, talih, epifani veya seçilmiş yol imkânına dair romantik ve post-romantik inatça ısrar etmeyi sürdüren' Beckett, 'bütün bunları radikalleştirip gizeminden sıyrarak da' bize büyük bir soru bırakır. **Godot kimdir? İnsan ve tarih tam nedir?** ■

SAMUEL BECKETT

Andrew Gibson
Çeviren: Orhan Düz
Yapı Kredi Yayınları,
2018
192 sayfa, 18 TL.